

Korupce země české

Před jistým časem jsem se ve svém příspěvku „Jak získat veřejnou zakázku“ zmínil o nešvaru zvaném korupce a konstatoval, že toto téma si zaslouží zvláštní pojednání. Tím jsem samozřejmě neměl na mysli, že bych se daného tématu ujal sám, bylo to myšleno čistě filozoficky bez nutnosti dalšího výdaje energie. K mému údivu (a jistému znepokojení) jsem však obdržel pár dotazů, kdy ono slíbené pokračování bude k dispozici, což mě sice vedlo k výmluvám typu „až opadá listí z dubu“ apod., nicméně vzhledem k mým chatrným znalostem z oblasti botaniky jsem nakonec nebyl schopen určit, jaký termín jsem vlastně přislíbil a z tohoto důvodu jsem tak nakonec raději usedl k počítači, připraven vyjádřit názor na téma korupce.

V první řadě zmíním význam termínu korupce, pocházejícího z latinského „corrumpere“ čili zničit, poškodit, zlákat či podplatit. Poslední význam je pro účely tohoto pojednání rozhodující a pro zjednodušení budeme vycházet z toho, že korupce znamená podplácení, kterému se lidově říká všimné, dáreček, pozornost, benefit, kapříci, suché víno, vyjádření vděčnosti a jinak všelijak. Z Wikipedie se dále dozvíme, že jde o zneužití postavení nebo funkce v politice, veřejné správě či hospodářství k osobnímu prospěchu, z trestního zákoníku pak více o skutkové podstatě úplatkářství. Že jde o termín frekventovaně používaný, je zřejmé z počtu odkazů na vyhledávači na internetu, kdy je korupce uvedena na 1 497 666 webových stránkách. Toto číslo je samo o sobě dost šílené a naznačuje, že zřejmě skutečně nejde o nic podružného. Na druhou stranu lze alespoň zajásat nad tím, že např. termín „charita“ má 3 667 001 odkazů, takže se zdá, že dobro může někdy převládat nad zlem nejen v pohádkách. I když – všech-

no je relativní. Pojem „peníze“ má dokonce 5 984 708 odkazů a „moc“ neuvěřitelných 14 335 948 odkazů! Proč má „moc“ tak moc, netuším, zřejmě je lákavá, nicméně dlužno podotknout, že v některých případech se jednotlivé odkazy zabývaly tématem moči, do jejíhož rozboru se rozhodně nepohru. Každopádně však „moc“ hravě převýšila jinak velmi populární hesla „sex“ s pouhými 3 963 288 odkazy nebo „erotiku“ s 11 528 000 odkazy. V této souvislosti si dovoluji upozornit, že uvedená čísla se mění v čase, takže případné skrutátory upozorňuji již nyní, že jejich ověření mých faktů dospěje dozajista k jiným výsledkům, tím spíše, pokud si za pomoci vyhledávače najdou jiný vyhledávač, který jim vyhledá mnou vyhledané. Dost bylo nicméně vysvětlování a statistického srovnávání, není mým cílem sklouznout do hloubi teoretických úvah, nýbrž jen nechat se unést lehkým myšlenkovým, v horším případě jen intuitivním proudem snah o vyjádření neexistujících myšlenek. Jakkoliv hluboce se snažím předchozí větu pochopit a uchopit, je zřejmě neuchopitelná, nicméně vzhledem ke své nechuti používat klávesnici „delete“ na ní nemíním změnit ani čárku.

Ačkoliv jsme byli ještě v nedávné době ujišťováni představiteli všech politických stran, že korupce v Česku není skutečný problém, protože se o něm sice neustále píše a mluví, ale až na výjimky se nikdy nic nikomu neprokázalo, přičemž z korupčních praktik byli osočováni zpravidla pouze jedinci typu černých ovcí, které sešly z posvátné stranické stezky a byli tak ze strany okamžitě vyloučeni, aby nepošpinili stranu jinak zcela čistou, v poslední době se objevilo několik případů, kdy se zdá, že ani politici nemusejí být vždy dokonalí a za určitých okolností i oni mohou podlehnout kouzlu cinkotu mincí či šustění bankovek. Národ je potěšen, protože lidstvo

a jiné nešvary

zmítáno ekonomickou krizí, je vždy krvelačnější než v dobách blahobytu a novinové titulky typu „Policii roste chuť a chce stíhat toho či tu političku za korupční jednání“ jsou samozřejmě pozitivním signálem ve dvou směrech. Za prvé, že už nám konečně politici přestávají vymývat mozky svým opakovaným zdůrazňováním jejich morální integrity a za druhé, že se již příslušné orgány zřejmě naučily a připravily korupci potírat. Trochu to trvalo, ale sláva.

Na druhou stranu ovšem nepřehánějme a nesaňme se z několika málo případů dovozovat, že jsou naši veřejní činitelé zkorumpováni nebo dokonce jen zkorumpovatelní. Tak to tedy prrrrrr! Pro laiky nekoňare na vysvětlenou – tento povel se používá k zastavení koně, táhnoucího vozík či sáně. Možná i něco jiného. Opakem tohoto povelu je „čehý“ nebo „hyjééé“, znamenající vpřed. Troufám si tvrdit, že valná většina našich veřejných činitelů se chová podobně jako většina prostých Čechů, byť jsou samozřejmě méně prostí než ti nejprostší. Často jsou i poněkud sprostší, ale to je dáno prostředím, v němž se pohybují, lidmi typu poradců a lobistů, s nimiž se leckdy musí stýkat a především pocitem moci, která je opájející a o jejímž významu svědčí i počet odkazů na webu – viz výše. Na rozdíl od této politické masy se ovšem setkáváme s některými jedinci z jejich řad po tak dlouhá léta, že je téměř k neuvěření, jakých úspěchů lékařská věda dosáhla v potlačování projevu demence, nadutosti, nekritické míře obdivu ve vlastní genialitu a jiných jim vlastních projevech. Tento, nikoliv ryze český, jev ovšem dosáhl v naší zemi takřka dokonalosti u vrcholových manažérů státních či polostátních firem. Tito rotující géniové, říkejme jim Árdžijové v duchu novodobě moderního anglosaského vnímání světa, česky RG, byli vybírání politickými stranami a dosazování do firem

z různých odvětví (bankovníctví, energetika, letectví a řada dalších), aby tyto firmy řídili a vedli k prosperitě, z níž by profitoval stát, případně i jiní akcionáři. Některým se to i dařilo, ať již díky obecně příznivé době jejich působení, anebo shodě náhod, naslouchání správným rádcům či vlastní schopnosti, ale byla spousta těch, kteří si popletli směr a od prosperity omylem zařadili zpátečku. A co se stalo? Strany je nenechaly padnout a našly vždy další firmy ze zcela jiných odvětví, kam dané Árdžije dosadily a tito odborníci mohli opět prokázat, čeho jsou schopni díky své univerzální kvalifikaci mluvit do všeho a o ničem. Kdo to zaplatil, není třeba dodávat.

Kam se však poděla korupce, ptáte se, v této zemi české? Árdžijové byli více než štědře placeni. To není domněnka, občas byly celkové částky odměn i uveřejněny. Je toto korupce? Ne. Samá voda. Takže tu máme politické strany, které jsou vešměs chudé poté, co už prohospodařily stamilióny na volební kampaně, a pak bohaté Árdžije, které ony strany vyslaly do orgánů firem. Bylo by přece spravedlivé, aby alespoň část prostředků strany získaly zpět od Árdžijů, vždyť je hýčkaly, naučily je politické kultuře, podržely je v dobách zlých a za tuto činnost by měly být odměněny. Už přiihořivá. Byť se to paní Árdžijové nemusí líbit a ani nebude tak jí to raději neřekneme – část peněz – asi ta větší – bude zřejmě muset být ulita k dispozici straně. Což asi není překvapení a tak nějak se s tím počítalo předem. A hoří! Ale nevolejme požárníky a už vůbec do toho netahejme jiné uniformy, „to se pak z toho všichni zblázníme a to se pak na tu politiku můžeme vykašlat úplně. Člověk se honí jako blázen, zasedá na stranických sjezdech i o víkendech, co se národ povaluje někde na chatách, obětuje tomu všechno, a takový nevděk!“ Úplně slyším naříkajícího stranického funkcionáře.

Nejen politici ovšem hřeší. Úředníci všeho druhu, byť ne tak strašní jako v Kafkových románech, si rovněž zaslouží být připomenuti. Developeři by mohli psát memoáry na téma stavební úřady aneb jak zrealizovat projekt výstavby čehokoliv. Že jsou veřejné zakázky předražené, je notoricky známá skutečnost. Jenže co je důvodem? Je to jen chamtivost dodavatelských firem? Na první pohled ano, ale dopřejeme-li si i pohled druhý a nasloucháme šeptajícím hlasům ustrašených manažérů, kteří třímají rušičky odposlechů ve svých roztřesených rukou, je vhodné si položit otázku, kam skutečně nadhodnota zakázek často směřuje. Aneb cui bono? V tomto směru se zdá, že se situace ohledně nadhodnocených cen již zlepšuje, nicméně se začíná objevovat jiný extrém. Jediné kritérium v podobě ceny je sice na první pohled nejlacinější řešení, ale leckdy bývá nakonec to nejdražší. U nákupu aut je každému jasné, že nejlevnější auto nebude asi nejlepší, u služeb se však těmito úvahami stát evidentně přestává trápit, vycházejí jen z toho, že tlak na ceny je to pravé ořechové. Jen pozor, aby nám pak nezůstaly jen skořápky na vylámání zubů.

Jak je to tedy s korupcí v Česku? Hodně se o ní mluví a píše, málokdo ji viděl, spousta lidí ji zažila, minimálně v poloze všimného. Je to jako UFO. A je nejvyšší čas, aby už konečně jednou přistálo a dalo se rozebrat. ●

JUDr. Josef Vejmelka,
advokát
Vejmelka & Wünsch, s. r. o.

W VEJMELKA & WÜNSCH
ADVOKÁTI ATTORNEYS AT LAW RECHTSANWÄLTE